

вою, однак вони настроюють її духовий стан, її спосіб думання і її погляд на жите, а все те перетворюється відтак в основи, на яких чоловік опирається орудує справами публичними. Ми добре знаємо, що попи не вважають релігії справою приватною, але стараються всіма силами увести свої церковні догми у наукові, політичні і соціальні справи.

Боротьба між соціалізмом і релігією є складовою частиною класової боротьби і не дасться ні оминуть, ні придавити фальшивим толкованем і натяганем Біблії на соціалістичну форму. Соціалізм, чи то як філософія, чи як суспільна теорія, є протиставленем і запереченем релігії. Кожда релігія, кожда церква завжді була і є заклятим ворогом свободи і підпорою старого невольничого ладу суспільного. Тому робітник, если хоче успішно і розумно бороти ся о кращу долу для своєї класи, ніколи не повинен входити в компроміси з ніякою церквою, з ніякою релігійною сектою, а бути твердо переконаним, що як чоловік сам собі не поможе, то не допоможуть йому ні видумані боги, ні брехливі попи, ні кроваві пани. Робітник має бути безбожним по християнськи, побожним по соціалістичному і надіятися, як сказав Драгоманов — „на себе самого, на свій розум та на свою любов один до другого.”

Скрентон, Па., 10-го червня, 1916.